Lietvedības Nr. KA03-0161-24
ECLI:LV:LAAT:2024:1121.18240013523.3.S

Latgales apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rēzeknē, 2024.gada 21.novembrī

Tiesa šādā sastāvā
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Dagmāra Skudra,
tiesneši Andris Strauts un Jurijs Vasiļkovskis,
piedaloties prokuroram Igoram Blaževičam,
advokātiem Ivaram Siliņam un Vjačeslavam Platpiram,

atklātā tiesas sēdē apelācijas kārtībā iztiesāja krimināllietu saistībā ar Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurora I.Blaževiča apelācijas protestu un apsūdzētā /pers. C/, apsūdzēto /pers. D/ un /pers. E/ aizstāvja, zvērināta advokāta I.Siliņa apelācijas sūdzībām par Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu atzīti par vainīgiem un sodīti:
/pers. C/, personas kods /personas kods/, par Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā un 285.1 panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem, atņemot tiesības ieņemt valsts amatpersonas amatus uz 1 gadu. /pers. C/ soda termiņā ieskaitīta aizturēšana no 2023.gada 14.septembra pulksten 12.30 līdz 2023.gada 14.septembrim pulksten 16.20 (viena diena). Drošības līdzekļi – uzturēšanās noteiktā vietā un aizliegums izbraukt no valsts – atstāti negrozīti līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai.

/pers. E/, personas kods /personas kods/, par Krimināllikuma 285.1 panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 3 mēnešiem, atņemot tiesības ieņemt valsts amatpersonas amatus uz 1 gadu. /pers. E/ soda termiņā ieskaitīta aizturēšana no 2023.gada 9.septembra pulksten 21.45 līdz 2023.gada 11.septembrim pulksten 15.10 (divas dienas). Drošības līdzekļi – uzturēšanās noteiktā vietā un aizliegums izbraukt no valsts – atstāti negrozīti līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai.

/pers. D/, personas kods /personas kods/, par Krimināllikuma 285.1 panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu ar brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 2 mēnešiem, atņemot tiesības ieņemt valsts amatpersonas amatus uz 1 gadu. /pers. D/ soda termiņā ieskaitīta aizturēšana no 2023.gada 9.septembra pulksten 21.45 līdz 2023.gada 11.septembrim pulksten 15.10 (divas dienas). Drošības līdzekļi – uzturēšanās noteiktā vietā un aizliegums izbraukt no valsts – atstāti negrozīti līdz sprieduma spēkā stāšanās dienai.

Saskaņā ar Krimināllikuma 70.12 pantu automašīnas „BMW 530", valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, un „BMW 320", valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, mobilie telefoni „iPhone 2 Pro" un „Samsung Galaxi" atzīti par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmetiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 70.11 panta pirmo daļu izņemtā nauda 4200 ASV dolāri atzīti par noziedzīgi iegūtu mantu.

Saskaņā ar Krimināllikuma 70.14 panta pirmo daļu no /pers. D/ valsts labā piedzīta transportlīdzekļa „BMW 530" vērtība 2400 (divi tūkstoši četri simti) euro un no /pers. E/ valsts labā piedzīta transportlīdzekļa „BMW 320" vērtību 3900 (trīs tūkstoši deviņi simti) euro, kas iemaksājami valsts labā.

Saskaņā ar Krimināllikuma 70.12 pantu un Kriminālprocesa likuma 240.panta pirmās daļas 1.punktu mobilie telefoni „iPhone 2 Pro" un „Samsung Galaxi", konfiscēti un nodoti Valsts ieņēmumu dienestam.

Saskaņā ar Krimināllikuma 70.11 panta ceturto daļu nauda - 42 (četrdesmit divas) viens simts ASV dolāru banknotes, kas glabājas Valsts robežsardzes Daugavpils pārvaldē - konfiscēta, ieskaitot valsts budžetā.

[2] Latgales rajona tiesa spriedumā atzina, ka apsūdzētais /pers. C/ atbalstīja vairāku personu apzinātu nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, kas izdarīts personu grupā, mantkārīgā nolūkā, bet apsūdzētie /pers. E/ un /pers. D/ personu grupā, mantkārīgā nolūkā apzināti nodrošināja vairākām personām iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā šādos apstākļos:

2023.gada septembra sākumā, ne vēlāk kā 9.septembrī, atrodoties /adrese/, precīzāk nenoskaidrotā laikā un vietā, mobilajā telefonā failu apmaiņas programmatūrā „Telegram" /pers. C/ no viņam nepazīstamas personas, attiecībā pret kuru kriminālprocess izdalīts atsevišķā lietvedībā (turpmāk — cita persona), saņēma piedāvājumu pārvietot nelegālos imigrantus pa Latvijas Republikas teritoriju, lai nodrošinātu viņus ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, un turpmāk nogādāt līdz Rīgas apkārtnei, par katru pārvadāto personu apsolot samaksāt 500 ASV dolārus.

2023.gada 9.septembrī par šo piedāvājumu /pers. C/ informēja /pers. D/ un /pers. E/. /pers. D/ un /pers. E/ apzinoties, ka minētajām personām nebūs dokumentu, kas dod viņiem tiesības likumīgi uzturēties Latvijas Republikas teritorijā, piekrita piedāvājumam par samaksu nodrošināt šīs personas ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā. Par piekrišanu minētajam piedāvājumam /pers. C/ paziņoja citai personai un informēja viņu, ka ir divi transportlīdzekļi, ar kuriem var aizbraukt pēc nelegāliem imigrantiem. Sarakstes gaitā /pers. C/ nosūtīja citai personai šo automašīnu valsts reģistrācijas numurus un markas un saņēma lokācijas vietu, kurā būs jāpaņem cilvēkus un, izmantojot komunikācijas platformu viedtālruņos, pārsūtīja šīs vietas ģeogrāfiskās koordinātes /pers. E/ un /pers. D/.

Īstenojot kopīgu noziedzīgu nodomu, vērstu uz vairāku personu nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, tajā pat dienā /pers. D/ personu grupā ar /pers. E/, pēc saņemtajām no /pers. C/ ģeogrāfiskajām koordinātēm ar divām automašīnām, kuras pieder trešajām personām, – /pers. D/ ar automašīnu „BMW 530", valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, bet /pers. E/ ar automašīnu „BMW 320", valsts reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, /adrese/, atbrauca uz norādīto vietu /adrese/ apkaimē. Norādītajā vietā /pers. D/ un /pers. E/ sagaidīja un atļāva

automašīnās iekāpt deviņiem Kamerūnas pilsoņiem bez derīgiem ceļošanas dokumentiem, vīzām vai uzturēšanās atļaujām, tad uzsāka kustību.
Automašīnā „BMW 530" /pers. D/ pārvadāja piecas personas, bet automašīnā „BMW 320" /pers. E/ pārvadāja četras personas, ar ko nodrošināja minētajām deviņām personām iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā līdz brīdim, kad 2023.gada 9.septembrī ap plkst. 21.45 /adrese/ apkārtnē viņus apturēja Valsts policijas darbinieki.

/pers. C/, nododot /pers. D/ un /pers. E/ citas personas piedāvājumu izdarīt minēto noziedzīgo nodarījumu un informējot viņus par nelegālo imigrantu atrašanās vietu, atbalstīja tiešo izdarītāju /pers. D/ un /pers. E/ noziedzīgo nodarījumu.

Pirmās instances tiesa šādas /pers. C/ darbības kvalificēja atbilstoši Krimināllikuma 20.panta ceturtajai daļai un 285.1panta otrajai daļai. /pers. E/ un /pers. D/ darbības kvalificēja atbilstoši Krimināllikuma 285.1panta otrajai daļai.

[3] Par pirmās instances tiesas spriedumu apelācijas sūdzības iesniedza apsūdzētais /pers. C/, apsūdzēto /pers. D/ un /pers. E/ aizstāvis, zvērināts advokāts I.Siliņš un apelācijas protestu Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurors I.Blaževičs.

[3.1] Apsūdzētais /pers. C/ spriedumu pārsūdz daļā par sodu, jo uzskata, ka tas ir bargs, lūdz tiesu piemērot nosacītu sodu vai sabiedrisko darbu. Šis noziedzīgais nodarījums izdarīts līdz grozījumiem Krimināllikumā (2023.gada 5.oktobra likums, kurš spēkā no 20.10.2023). Par inkriminēto Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā un 285.1panta otrajā daļa noziedzīgo nodarījumu paredzēti alternatīvi sodi (tajā skaitā sabiedriskais darbs), bet spriedumā nav analizēts vai pamatots, kāpēc nevar piemērot sabiedrisko darbu. Soda veids un soda mērs nav vērtēts. Iepriekš piespriesto sodu (kad bija nepilngadīgs) izpildīja pienācīgi, bez pārkāpumiem un viņam nav nekādu citu kriminālprocesu. Ir pārliecība, ka viņš var izciest sodu brīvībā, neizolējot no sabiedrības. Viņa palīdzība ir ļoti nepieciešama ģimenei.

[3.1.1] Uzskata, ka spriedumā nav pilnīgi izvērtēti viņa raksturojošie dati. Spriedumā ir tikai norādīts "/pers. C/ ir Latvijas pilsonis, ar deklarēto dzīvesvietu Latvijā, ar pamatizglītību, neprecējies, oficiāli strādā, iepriekš divas reizes tiesāts, sodāmība dzēsta". Nav norādīts, kur tieši strādā, kur dzīvo, vai viņam ir apgādājamas personas, to visu tiesa vērtēja paviršī. Viņš strādāja /darba vieta/, raksturots pozitīvi, nav nekādu pārkāpumu. Apgādībā ir divi mazgadīgi bērni - dēls /vārds/, kuram ir 6 gadi, un meita /vārds/, kurai šobrīd ir viens gadiņš. Viņš ir vienīgais ģimenē, kas strādā un materiāli uztur ģimeni.

[3.1.2] Tiesa nepamatoti spriedumā motīvu daļā norādīja - "Turklāt liela personu skaita pārvietošana pa valsts teritoriju rada paaugstinātu apdraudējumu ar likumu aizsargātām interesēm…[..]…Konkrētajā gadījumā ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijā tika nodrošinātas deviņas personas". Tas norāda, ka tiesa pārsniedza lietas izskatīšanas robežas, jo krimināllieta tiesā izskatīta bez pierādījumu pārbaudes, bet tiesa spriedumā vērtē pierādījumus, kas ir procesuāls pārkāpums. Krimināllikuma 285.1 panta redakcija paredz atbildību "Par apzinātu personu nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, ja tas izdarīts mantkārīgā nolūkā vai ja šāda iespēja nodrošināta divām vai vairākām personām" - nekur Krimināllikumā nav norādīts "liela personu skaita pārvietošana". Bet tiesa spriedumā soda bargumu pamato ar personu skaitu un ar personu pārvietošanu. Izvirzītājā apsūdzībā norādīts "personu apzinātu nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, nevis pārvietošanu, kā norādīts spriedumā. Lūdz izvērtēt, vai tiesai, izskatot lietu un piemērojot Kriminālprocesa likuma 499.pantā norādītos priekšnosacījumus, vajadzēja rasties šaubām par noziedzīgo nodarījumu, jo viņš pats nepārvietoja (nepārvadāja) personas. Vainu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā tiesas sēdē atzina parpersonu apzinātu nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā. Izlasot spriedumu, nav saprotams, par kādam darbībām viņu atzina par vainīgu un piesprieda tik bargu sodu.

[3.1.3] Ievērojot minēto un pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 549., 550.,551., 552.pantu, 563.panta pirmās daļas 3.punktu un 565.panta pirmās daļas 4.punktu, lūdz apgabaltiesu atcelt 2024.gada 13.marta Latgales rajona tiesas spriedumu daļā par viņam noteikto sodu par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, kas paredzēti Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā un 285.1panta otrajā daļā, un šajā daļā taisīt jaunu spriedumu, mīkstinot sodu, un nosakot sodu - sabiedriskais darbs vai nosacītu notiesāšanu.

[3.2] Apsūdzētā /pers. E/ aizstāvis I.Siliņš Latgales rajona tiesas spriedumu pārsūdz daļā par apsūdzētajam /pers. E/ noteikto sodu. Uzskata, ka spriedums šajā daļā ir nepamatots un ir atceļams.
Aizstāvības ieskatā /pers. E/ piespriestais brīvības atņemšanas sods ir pārāk bargs un tikai daļēji atbilst Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā noteiktajam soda mērķim. No sprieduma nav saprotams, kāpēc tiesa uzskatīja, ka citi brīvības atņemšanai alternatīvi sodi (piemēram, piespiedu darbs vai naudas sods) par Krimināllikuma 285.1 panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu likuma redakcijā, kas bija spēkā inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā, nav piemērojami apsūdzētajam /pers. E/. Spriedumā nav norādīts, kāpēc konkrētajā gadījumā, piespiedu darbs vai naudas sods nevar sasniegt Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi.

Lai gan par Krimināllikuma 285.1panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu likuma redakcijā, kas bija spēkā inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā, bija paredzēts papildsods - tiesību atņemšana ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz pieciem gadiem, tomēr /pers. E/ tiesas piespriestais papildsods - aizliegums ieņemt valsts amatpersonas amatus uz 1 gadu, spriedumā vispār nav motivēts. Apsūdzētais /pers. E/ nekad nav bijis valsts amatpersona un paredzamās sodāmības un atbilstošas izglītības trūkuma dēļ nemaz nevarētu tuvāko gadu laikā pretendēt uz valsts amatpesonas statusu. Līdz ar to šāda papildsoda piemērošana ir neloģiska, nesaprotama un nepamatota.

Tiesa, nosakot sodu apsūdzētajam /pers. E/, formāli ir atsaukusies uz Krimināllikuma 46.panta otro un trešo daļu, norādot soda veidu un apmēru ietekmējošos apstākļus, bet līdz galam to saturs un izpausme iztiesājamā krimināllietā netiek atklāta. Tiesa aprobežojusies ar norādi, ka, nosakot apsūdzētajam sodu, ir ņemts vērā noziedzīgā nodarījuma raksturs un smagums, radītais kaitējums, apsūdzētā personība, viņa atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi.

[3.2.1] Aizstāvis norāda, ka apsūdzētā personību raksturojošās ziņas tiesa ir vienīgi uzskaitījusi, bet nav pamatojusi, kā šo ziņu izvērtējums ietekmējis apsūdzētajam noteiktā soda veida izvēli. Atbilstoši judikatūras atziņām (Senāta Krimināllietu departamenta 2022.gada 5.jūlija lēmums, lieta Nr.11816006914, SKK-1/2022) būtiska nozīme individualizēta soda noteikšanā ir apsūdzētā personību raksturojošo ziņu, tai skaitā veselības un ģimenes stāvokļa, izpētei, kā arī noziedzīgā apdraudējuma rakstura, radītā kaitējuma, noziedzīgā nodarījuma motīvu un mērķa izvērtējumam.

Krimināllietas iztiesāšana notika bez pierādījumu pārbaudes un tiesas sēdē netika pievērsta pienācīga uzmanība apsūdzētā personību raksturojošo ziņu, tai skaitā ziņām par apsūdzētā izglītību, veselības stāvokli un ģimenes apstākļiem, esamībai (arī pietiekamībai) krimināllietas materiālos. Kā arī netika pievērsta uzmanība tam, vai apsūdzētā persona spēj pilnvērtīgi realizēt savas procesuālās tiesības.

[3.2.2] Krimināllieta, piedaloties apsūdzētajiem, tika iztiesāta 2024.gada 13.martā mutvārdu procesā. Pirms krimināllietas iztiesāšanas uzsākšanas, apsūdzētajam tika izsniegts izraksts no Kriminālprocesa likuma par apsūdzēto procesuālajām tiesībām pirmās instances tiesā, tai skaitā tiesībām pieteikt lūgumus. Tomēr, krimināllietas iztiesāšanas gaitā, baidoties pasliktināt savu stāvokli, apsūdzētais ne tikai atteicās no juridiskās palīdzības, bet arī nepieteica lūgumu par personību raksturojošo ziņu pievienošanu lietas materiāliem. Tādu pašu iemeslu dēļ apsūdzētais /pers. E/ atteicās no aizstāvja piedalīšanās arī pirmstiesas kriminālprocesā.

/pers. E/ savu vainu noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā atzina pilnīgi, sadarbojās ar procesa virzītāju, sekmējot vienkāršāka kriminālprocesa veida izvēli.
Iepazīstoties ar tiesas sēdes audio protokolu, kļuva saprotams, ka apsūdzētais tiesas sēdē nespēja līdz galam izprast un arī realizēt savas procesuālās tiesības. Tas ir izskaidrojams ar vecumu, izglītības (pamatizglītība) un dzīves pieredzes trūkumu. Atteikšanās no aizstāvja iemesls bija pirmstiesas kriminālprocesā saņemtais "ieteikums to nedarīt, lai nesakaitinātu prokuroru".

Ne pirmstiesas kriminālprocesā, ne arī tiesā, apsūdzētajam /pers. E/ netika izskaidrotas viņa tiesības uz aizstāvību, tajā skaitā saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību. Formāla Krimināprocesa likuma normu izrakstu izsniegšana par personas tiesībām kriminālprocesā nav pietiekams apliecinājums tam, ka apsūdzētais patiešām izprata savas procesuālās tiesības un no tām izrietošo darbību veikšanas nepieciešamību kriminālprocesā.
Iztiesājot krimināllietu, apsūdzētajam papildus jautājumi netika uzdoti, līdz ar to, ievērojot viņa līdzšinējo sadarbību ar procesa virzītāju kriminālprocesā, pilnīgu vainas atzīšanu un vaļsirdīgu nožēlu, apsūdzētais paļāvās, ka tiesa, taisot lietā notiesājošu spriedumu, nenoteiks brīvības atņemšanas sodu.

[3.2.3] Apsūdzētā personību raksturojošo ziņu iegūšana un izmantošana pierādīšanā ir prokurora pienākums, kas netieši izriet no Kriminālprocesa likuma 126.panta otrās daļas, 70.panta pirmās daļas 1.punkta un 412.panta trešās daļas 1.punkta. Arī tiesai, taisot lietā notiesājošu spriedumu, nosakot apsūdzētajam sodu brīvības atņemšanas veidā, ar īpašu rūpību bija jānoskaidro apsūdzēto personību raksturojošās ziņas, uzdodot personai atbilstošus jautājumus, jo īpaši tādēļ, ka apsūdzētais pats īstenoja savu aizstāvību.

Tāpat tiesas sēdē netika pārbaudīts, vai atbilstoši Kriminālprocesa likuma 412.panta ceturtajā daļā noteiktajam, pabeidzot pirmstiesas kriminālprocesu, prokurors rakstīja protokolu par krimināllietas izskatīšanu tiesā bez pierādījumu pārbaudes, vienlaikus izskaidrojot apsūdzētajam viņa piekrišanas procesuālo būtību un sekas.
Apsūdzētais /pers. E/ lietas iztiesāšanas laikā vērsa tiesas uzmanību uz savu ģimenes stāvokli, ka viņam ir mazgadīga meita, dzimusi /datums/, taču tiesas sēdē tam netika pievērsta uzmanība. Nespējot izprast savas procesuālās tiesības, /pers. E/ kriminālprocesā nesniedza pilnā apmērā ziņas par ģimenes stāvokli un to, ka atrodas bērna kopšanas atvaļinājumā (skatīt dokumentus pielikumā).

Atbilstoši kriminālprocesā iegūtajām ziņām, /pers. E/ strādā algotu darbu, ir saukts pie administratīvās atbildības un iepriekš pret viņu ir izbeigts kriminālprocess uz nereabilitējoša pamata. Tomēr šīs ziņas kopumā neliecina par /pers. E/ noslieci uz likumpārkāpumiem. Rūpēs par gaidāmo bērnu, /pers. E/ meklēja iespēju nopelnīt papildus līdzekļus, taču neizvērtēja un neapzinājās piedāvātās nodarbes noziedzīgo raksturu, jo /pers. E/ ir tikai pamatizglītība (deviņas klases) un šis apstāklis nospēlēja izšķirošu lomu.

Tas, ka no /pers. E/ valsts labā piedzīta transportlīdzekļa „BMW 320" vērtību 3900 euro apmērā, ņemot vērā viņa materiālo stāvokli, jau vien ir uzskatāms par ļoti bargu sodu.

[3.2.4] Pilnībā atzīstot vainu, sadarbojoties ar procesa virzītāju un sekmējot vienkāršāka kriminālprocesa veida realizēšanu, /pers. E/ ir apliecinājis, ka izprot savas rīcības noziedzīgo raksturu, to nožēlo. Spriedumā ietvertais motīvs, ka tieši brīvības atņemšana ir taisnīgs sods, jo brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā vislabāk varēs izprast savas noziedzīgās rīcības sekas un mainīt savu uzvedības modeli, aizstāvības ieskatā nav pamatots.
Lai gan apsūdzētais /pers. E/ sadarbojās ar izmeklēšanu un sekmēja ātru kriminālt iesisko attiecību noregulējumu un efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu, tomēr spriedumā tas pieminēts formāli, neliekot uz to nekādu uzsvaru.

Zinot, ka apsūdzētajam tiks prasīts ar brīvības atņemšanu saistīts sods, prokurorei kriminālvajāšanā bija iespēja Kriminālprocesa likuma 39.panta otrās daļas 6.punkta kārtībā pieprasīt Valsts probācijas dienesta personas izvērtēšanas ziņojumu, kas ļautu tiesai, lemjot par sodu, izvērtēt ziņojumu un tajā sniegtos atzinumus. Valsts probācijas dienesta izvērtēšanas ziņojumā sniegtajiem atzinumiem par apsūdzētā personību, tai skaitā atzinumam par jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanas risku, ir būtiska nozīme tiesiska, pamatota un taisnīga soda noteikšanā. Šie atzinumi ietilpst to apstākļu lokā, kas ļauj individualizēt sodu Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijas ietvaros vai arī noteikt vieglāku sodu par likumā paredzēto (Augstākās tiesas 06.09.2022. lēmums lietā Nr.SKK-82/2022, Nr.11520057220).

Kā redzams no lietas materiāliem, izvēloties vienkāršāko kriminālprocesa veidu, Valsts probācijas dienesta viedoklis par apsūdzētajam /pers. E/ piemērojamā soda veidu, atšķirībā no aizstāvības, prokurorei nešķita svarīgs.

Ir būtiski ņemt vērā arī /pers. E/ vecumu, kas noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī bija divdesmi gadi. Brīvības atņemšana noteikti nav vienīgais soda veids, kas konkrētajā gadījumā ļautu sasniegt krimināl soda mērķi. Lai novērstu noziedzīgu nodarījumu recidīvu, krimināl sodam jābūt tādam, kas orientēts uz personas, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, resocializāciju. Piemērojot sodu, svarīgi motivēt personu iegūt izglītību, profesiju, sagatavoties dzīvei sabiedrībā, palīdzēt pašam saprast savas problēmas, parādīt viņam, ka viņš ir spējīgs pats tikt galā ar tām, nenodarot kaitējumu citām personām.

Šajā aspektā ir būtisks apstāklis, ka /pers. E/ kriminālprocesā ir apzinīgi pildījis procesuālos pienākumus un ievērojis piemērotā drošības līdzekļa noteikumus, pārkāpumi netika konstatēti. Tas pierāda, ka /pers. E/ ir izdarījis attiecīgus secinājumus un ir visai apšaubāms, ka tieši brīvības atņemšana motivēs viņu iegūt izglītību un profesiju, lai nākotnē iekļautos sabiedrības dzīvē kā pilnvērtīgs tās loceklis.

[3.2.5] Tiesa nav pamatojusi savus atzinumu par apsūdzētajam /pers. E/ noteiktā soda veidu un mēru – brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 3 mēnešiem – ar motivāciju, kas ļauj izprast, kādi apsvērumi bijuši par pamatu noteikt apsūdzētajam sodu brīvības atņemšanas veidā un kāpēc citi soda veidi nav piemērojami. Spriedumā šajā daļā ietvertas vispārīgas, un nepersonificētas frāzes, kas neatbilst apsūdzētā personību raksturojošām ziņām un lietā noskaidrotajiem apstākļiem. Tādējādi būtiski aizskartas arī apsūdzētā tiesības uz motivētu tiesas spriedumu. Tiesa nav panākusi kriminālt iesisko attiecību taisnīgu noregulējumu, jo piespriestais sods nav uzskatāms par taisnīgu.

Turklāt pat tajā gadījumā, ja tiesa atzītu, ka apsūdzētā sodīšanai ar brīvības atņemšanu būtu leģitīms mērķis, šāda soda piemērošana būtu acīmredzami nesamērīga ar apsūdzētā /pers. E/ mazgadīgā bērna pamattiesībām uz ģimeni un tādiem dzīves apstākļiem un vidi, kas nodrošina viņu pilnvērtīgu attīstību. Bērna pirmajos dzīves gados jo īpaši svarīga ir abu vecāku klātbūtne, turklāt arī materiālais nodrošinājums ģimenei, ko spēj sniegt bērna tēvs ir būtisks. ECT 2009.gada 18.marta spriedumā lietā Saviny v. Ukraine atzinusi, ka Konvencijas 8.panta pirmajā daļā paredzēto tiesību uz savas privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību ierobežojumam jābūt noteiktam ne vien saskaņā ar likumu, bet arī nepieciešamam demokrātiskā sabiedrībā, lai aizstāvētu valsts drošības, sabiedriskās kārtības vai valsts labklājības intereses, lai nepieļautu nekārtības vai noziegumus, lai aizsargātu veselību vai tikumību, vai lai aizstāvētu citu tiesības un brīvības. Savukārt, skaidrojot jēdzienu „nepieciešamība", ECT 1976.gada 7.decembra spriedumā lietā Handyside v. United Kingdom un 1990.gada 12.jūlija spriedumā lietā Observer and Guardian v. United Kingdom norādījusi, ka tas nozīmē neatliekamas sabiedriskas vajadzības esamību, kas ir proporcionāla leģitīmajam mērķim un kuru pamato būtiski un pietiekami iemesli.

Arī Satversmes tiesa 2004.gada 11.oktobra spriedumā lietā Nr.2004-02-0106 norādījusi, ka jautājumos, kuros tiek skarti bērni, jāievēro bērnu interešu prioritātes princips. Turklāt valstij ir pienākums aizsargāt bērnu intereses iespējami labākā veidā.

Arī Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008.gada 1.jūlija lēmuma „Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā" 5.punktā noteikts, ka personību raksturojošām ziņām ir svarīga nozīme, lemjot par vainīgajam piespriežamo krimināl soda veidu un mēru. Savukārt no Senāta 2019.gada 31.oktobra lēmuma lietā Nr. SKK-384/2019 izriet, ka tiesai spriedumā jānorāda ziņas par noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, apsūdzētā personību, atbildību mīkstinošiem un pastiprinošiem apstākļiem un jāmotivē, kā šo ziņu izvērtējums ietekmējis soda veida un mēra izvēli.

Tiesa spriedumā nav atbilstoši pamatojusi, kuras no apsūdzētās personību raksturojošajām ziņām liecina par nepieciešamību noteikt sodu brīvības atņemšanas veidā, kā arī, kā izpaudusies apsūdzētajam /pers. E/ noteiktā soda individualizācija, salīdzinot ar citiem apsūdzētajiem.
Ievērojot iztiesāšanas formālo raksturu, aizstāvības ieskatā, tika pārkāptas apsūdzētā /pers. E/ tiesības uz aizstāvību un taisnīgu tiesu kopumā.

[3.2.6] Papildus aizstāvis norāda, ka /pers. E/ /datums/cieta ceļu satiksmes negadījumā un tika hospitalizēts ar dažādām multitraumām, tajā skaitā ar galvas, krūšu kurvja un labā rokas apakšdelma sasitumu. Pēc medicīniskās palīdzības saņemšanas nozīmēta ārstēšana (skatīt pielikumā izrakstu no

ambulatorās kartes).
[3.2.7] Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 549.pantu, 551.pantu, 559.panta pirmo daļu un 563.pantu, aizstāvis lūdz atcelt Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu daļā par /pers. E/ noteikto sodu un taisīt šajā daļā jaunu nolēmumu.

[3.3] Apsūdzētā /pers. D/ aizstāvis I.Siliņš Latgales rajona tiesas spriedumu pārsūdz daļā par apsūdzētajam /pers. D/ noteikto sodu. Uzskata, ka spriedums šajā daļā ir nepamatots un ir atceļams.
Aizstāvības ieskatā /pers. D/ piespriestais brīvības atņemšanas sods ir pārāk bargs un tikai daļēji atbilst Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā noteiktajam soda mērķim - aizsargāt sabiedrības drošību; atjaunot taisnīgumu; sodīt vainīgo personu par izdarīto noziedzīgo nodarījumu; resocializēt sodīto personu; panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas. No sprieduma nav saprotams, kāpēc tiesa uzskatīja, ka citi brīvības atņemšanai alternatīvi sodi (piespiedu darbs vai naudas sods) par Krimināllikuma 285.1panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu likuma redakcijā, kas bija spēkā inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā, nav piemērojami apsūdzētajam /pers. D/.

Spriedumā nav norādīts, kāpēc konkrētajā gadījumā, piespiedu darbs vai naudas sods nevar sasniegt Krimināllikuma 35.pantā noteikto soda mērķi. Lai gan par Krimināllikuma 285.1panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu likuma redakcijā, kas bija spēkā inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā, bija paredzēts papildsods - tiesību atņemšana ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz pieciem gadiem, tomēr /pers. D/ tiesas piespriestais papildsods - aizliegums ieņemt valsts amatpersonas amatus uz 1 gadu, spriedumā nav motivēts. Apsūdzētais /pers. D/ nekad nav bijis valsts amatpersona un paredzamās sodāmības un atbilstošas izglītības trūkuma dēļ nemaz nevarētu tuvāko gadu laikā pretendēt uz valsts amatpersonas statusu. Līdz ar to šāda papildsoda piemērošana ir neloģiska, nesaprotama un nepamatota.
Pirmās instances tiesa, nosakot sodu apsūdzētajam /pers. D/, formāli ir atsaukusies uz Krimināllikuma 46.panta otro un trešo daļu, norādot soda veidu un apmēru ietekmējošos apstākļus, bet līdz galam to saturs un izpausme iztiesājamā krimināllietā netiek atklāta. Tiesa aprobežojusies ar norādi, ka nosakot apsūdzētajam sodu – brīvības atņemšana, ir ņemts vērā noziedzīgā nodarījuma raksturs un smagums, radītais kaitējums, apsūdzētā personība, viņa atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi.

Apsūdzētā personību raksturojošās ziņas tiesa ir vienīgi uzskaitījusi, bet nav pamatojusi, kā šo ziņu izvērtējums ietekmējis apsūdzētajam noteiktā soda veida izvēli. Atbilstoši judikatūras atziņām būtiska nozīme individualizēta soda noteikšanā ir apsūdzētā personību raksturojošo ziņu, tai skaitā veselības un ģimenes stāvokļa, izpētei, kā arī noziedzīgā apdraudējuma rakstura, radītā kaitējuma, noziedzīgā nodarījuma motīvu un mērķa izvērtējumam.
Krimināllietas iztiesāšana notika bez pierādījumu pārbaudes un tiesas sēdē netika pievērsta pienācīga uzmanība apsūdzētā personību raksturojošo ziņu, tai skaitā ziņām par apsūdzētā izglītību, veselības stāvokli un ģimenes apstākļiem, esamībai (arī pietiekamībai) krimināllietas materiālos. Kā arī netika pievērsta uzmanība tam, vai apsūdzētā persona spēj pilnvērtīgi realizēt savas procesuālās tiesības.

[3.3.1] Krimināllieta, piedaloties apsūdzētajiem, tika iztiesāta 2024.gada 13.martā mutvārdu procesā. Pirms krimināllietas iztiesāšanas uzsākšanas, apsūdzētajam tika izsniegts izraksts no Kriminālprocesa likuma par apsūdzēto procesuālajām tiesībām pirmās instances tiesā, tai skaitā tiesībām pieteikt lūgumus. Tomēr, krimināllietas iztiesāšanas gaitā, baidoties pasliktināt savu stāvokli, apsūdzētais ne tikai atteicās no juridiskās palīdzības, bet arī nepieteica lūgumu par personību raksturojošo ziņu pievienošanu lietas materiāliem. Tādu pašu iemeslu dēļ apsūdzētais /pers. D/ atteicās no aizstāvja piedalīšanās arī pirmstiesas kriminālprocesā.

/pers. D/ savu vainu noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā atzina pilnīgi, sadarbojās ar procesa virzītāju, sekmējot vienkāršāka kriminālprocesa veida izvēli. Iepazīstoties ar tiesas sēdes audio protokolu, kļūst saprotams, ka apsūdzētais tiesas sēdē nespēja līdz galam izprast un arī realizēt savas procesuālās tiesības. Tas ir izskaidrojams ar vecumu, izglītības un dzīves pieredzes trūkumu. Atteikšanās no aizstāvja iemesls bija pirmstiesas kriminālprocesā saņemtais "ieteikums to nedarīt, lai nesakaitinātu prokuroru".

Ne pirmstiesas kriminālprocesā, ne arī tiesā, apsūdzētajam /pers. D/ netika izskaidrotas viņa tiesības uz aizstāvību, tajā skaitā saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību. Formāla Kriminālprocesa likuma normu izrakstu izsniegšana par personas tiesībām kriminālprocesā nav pietiekams apliecinājums tam, ka apsūdzētais patiešām izprata savas procesuālās tiesības un no tām izrietošo darbību veikšanas nepieciešamību kriminālprocesā. Iztiesājot krimināllietu, apsūdzētajam papildus jautājumi netika uzdoti, līdz ar to, ievērojot viņa līdzšinējo sadarbību ar procesa virzītāju kriminālprocesā, pilnīgu vainas atzīšanu un vaļsirdīgu nožēlu, apsūdzētais paļāvās, ka tiesa, taisot lietā notiesājošu spriedumu, nenoteiks brīvības atņemšanas sodu.

Apsūdzētā personību raksturojošo ziņu iegūšana un izmantošana pierādīšanā ir prokurora pienākums, kas netieši izriet no Kriminālprocesa likuma 126.panta otrās daļas, 70.panta pirmās daļas 1.punkta un 412.panta trešās daļas 1.punkta. Arī tiesai, taisot lietā notiesājoš u spriedumu, nosakot apsūdzētajam sodu brīvības atņemšanas veidā, ar īpašu rūpību bija jānoskaidro apsūdzēto personību raksturojošās ziņas, uzdodot personai atbilstošus jautājumus, jo īpaši tādēļ, ka apsūdzētais pats īstenoja savu aizstāvību.

[3.3.2] Tāpat tiesas sēdē netika pārbaudīts, vai atbilstoši Kriminālprocesa likuma 412.panta ceturtajā daļā noteiktajam, pabeidzot pirmstiesas kriminālprocesu, prokurors rakstīja protokolu par krimināllietas izskatīšanu tiesā bez pierādījumu pārbaudes, vienlaikus izskaidrojot apsūdzētajam viņa piekrišanas procesuālo būtību un sekas.
Apsūdzētais /pers. D/ lietas iztiesāšanas laikā vērsa tiesas uzmanību uz savu veselības stāvokli, taču tiesas sēdē tam netika pievērsta uzmanība. Nespējot izprast savas procesuālās tiesības, /pers. D/ kriminālprocesā nesniedza ziņas par to, ka veselības problēmu dēļ zaudēja algotu darbu un tagad pretendē uz invaliditāti. Tāpat, neizprotot personību raksturojošo ziņu nozīmi, /pers. D/ nenorādīja, ka bija uzsācis studijas augstskolā – /augstskolas nosaukums/, taču sakarā ar veselības problēmām studijas uz laiku ir pārtrauktas.

Atbilstoši kriminālprocesā iegūtajām ziņām, /pers. D/ nav iepriekš kriminālsodīts, nav saukts pie administratīvās atbildības, kas viņu raksturo pozitīvi kā personu, kura nav tendēta uz likumpārkāpumiem.

Lai gan /pers. D/ nozieguma izdarīšana tika inkriminēta mantkārīgā nolūkā, tomēr krimināllietas iztiesāšanā bez ievērības tika atstāts apstāklis, ka /pers. D/ bija slikti materiālie apstākļi, pārtrauktas studijas, nebija darba un iesniegti dokumenti invaliditātes piešķiršanai. Tieši sliktie materiālie apstākļi lika meklēt iespēju nopelnīt līdzekļus uzturam, neizvērtējot un neapzinoties piedāvātās nodarbes noziedzīgo raksturu. Tas, ka no /pers. D/ valsts labā tiek piedzīta transportlīdzekļa „BMW 530" vērtība 2400 euro apmērā, ņemot vērā viņa materiālo stāvokli, jau vien ir uzskatāms par ļoti bargu sodu.

Pilnībā atzīstot vainu, sadarbojoties ar procesa virzītāju un sekmējot vienkāršākā kriminālprocesa veida realizēšanu, /pers. D/ ir apliecinājis, ka izprot savas rīcības noziedzīgo raksturu, to nožēlo. Spriedumā ietvertais motīvs, ka tieši brīvības atņemšana ir taisnīgs sods, jo brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā vislabāk varēs izprast savas noziedzīgās rīcības sekas un mainīt savu uzvedības modeli, aizstāvības ieskatā nav pamatots.

Lai gan apsūdzētais /pers. D/ sadarbojās ar izmeklēšanu un sekmēja ātru krimināltiesisko attiecību noregulējumu un efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu, tomēr spriedumā tas pieminēts formāli, neliekot uz to nekādu uzsvaru.

[3.3.3] Zinot, ka apsūdzētajam tiks prasīts ar brīvības atņemšanu saistīts sods, prokurorei kriminālvajāšanā bija iespēja Kriminālprocesa likuma 39.panta otrās daļas 6.punkta kārtībā pieprasīt Valsts probācijas dienesta personas izvērtēšanas ziņojumu, kas ļautu tiesai, lemjot par sodu, izvērtēt ziņojumu un tajā sniegtos atzinumus. Valsts probācijas dienesta izvērtēšanas ziņojumā sniegtajiem atzinumiem par apsūdzētā personību, tai skaitā atzinumam par jauna noziedzīga nodarījuma izdarīšanas risku, ir būtiska nozīme tiesiska, pamatota un taisnīga soda noteikšanā. Šie atzinumi ietilpst to apstākļu lokā, kas ļauj individualizēt sodu Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijas ietvaros vai arī noteikt vieglāku sodu par likumā paredzēto (Augstākās tiesas 06.09.2022. lēmums lietā Nr.SKK-82/2022, Nr.11520057220).

Kā redzams no lietas materiāliem, izvēloties vienkāršāko krimināprocesa veidu, Valsts probācijas dienesta viedoklis par apsūdzētajam /pers. D/ piemērojamā soda veidu, atšķirībā no aizstāvības, prokurorei nešķita svarīgs.

Aizstāvja ieskatā būtiski ir ņemt vērā arī /pers. D/ vecumu, kas noziedzīga nodarījuma izdarīšanas brīdī bija divdesmit gadi. Brīvības atņemšana noteikti nav vienīgais soda veids, kas konkrētajā gadījumā ļautu sasniegt krimināsoda mērķi. Lai novērstu noziedzīgu nodarījumu recidīvu, krimināsodam jābūt tādam, kas orientēts uz personas, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, resocializāciju. Piemērojot sodu, svarīgi motivēt personu iegūt izglītību, profesiju, sagatavoties dzīvei sabiedrībā, palīdzēt pašam saprast savas problēmas, parādīt viņam, ka viņš ir spējīgs pats tikt galā ar tām, nenodarot kaitējumu citām personām. Šajā aspektā ir būtisks apstāklis, ka /pers. D/ krimināprocesā ir apzinīgi pildījis procesuālos pienākumus un ievērojis piemērotā drošības līdzekļa noteikumus, pārkāpumi netika konstatēti. Tas pierāda, ka /pers. D/ ir izdarījis attiecīgus secinājumus un ir visai apšaubāms, ka tieši brīvības atņemšana motivēs /pers. D/ turpināt studijas, lai nākotnē iekļautos sabiedrības dzīvē kā pilnvērtīgs tās loceklis.

[3.3.4] Viens no procesuālā taisnīguma nodrošināšanas principiem ir pamatojuma princips, atbilstoši kuram tiesai ir pienākums motivēt savu nolēmumu arī daļā par soda noteikšanu.

Pirmās instances tiesa nav pamatojusi savus atzinumu par apsūdzētajam /pers. D/ noteiktā soda veidu un mēru – brīvības atņemšanu uz 2 gadiem un 2 mēnešiem – ar motivāciju, kas ļauj izprast, kādi apsvērumi bijuši par pamatu noteikt apsūdzētajam sodu brīvības atņemšanas veidā un kāpēc citi soda veidi nav piemērojami. Spriedumā šajā daļā ietvertas vispārīgas, un nepersonificētas frāzes, kas neatbilst apsūdzētā personību raksturojošām ziņām un lietā noskaidrotajiem apstākļiem. Tādējādi būtiski aizskartas arī apsūdzētā tiesības uz motivētu tiesas spriedumu. Tiesa nav panākusi krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu, jo piespriestais sods nav uzskatāms par taisnīgu.

Arī Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departamenta un Krimināllietu tiesu palātas tiesnešu kopsapulces 2008.gada 1.jūlija lēmuma „Par vienveidīgu tiesību normu piemērošanu soda noteikšanā" 5.punktā noteikts, ka personību raksturojošām ziņām ir svarīga nozīme, lemjot par vainīgajam piespriežamo krimināsoda veidu un mēru. Savukārt no Senāta 2019.gada 31.oktobra lēmuma lietā Nr. SKK-384/2019 izriet, ka tiesai spriedumā jānorāda ziņas par noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, apsūdzētā personību, atbildību mīkstinošiem un pastiprinošiem apstākļiem un jāmotivē, kā šo ziņu izvērtējums ietekmējis soda veida un mēra izvēli.

Tiesa spriedumā nav atbilstoši pamatojusi, kuras no apsūdzētās personību raksturojošajām ziņām liecina par nepieciešamību noteikt sodu brīvības atņemšanas veidā, kā arī, kā izpaudusies apsūdzētajam /pers. D/ noteiktā soda individualizācija, salīdzinot ar citiem apsūdzētajiem. Lemjot par vainīgās personas sodīšanu, sodam jābūt taisnīgam un samērīgam ar sabiedrības interešu apdraudējumu un apsūdzētā kā sabiedrības locekļa bīstamību soda piespriešanas brīdī. Tiesa, nosakot apsūdzētajiem sodu, šos apstākļus kopsakarā nav vērtējusi.

Satversmes tiesas judikatūras apkopojumā „Tiesības uz taisnīgu tiesu" norādīts, ka tiesības tikt uzklausītam tiek īstenotas vairākos veidos, piemēram, kā tiesības saņemt pilnīgu informāciju par pretējās puses izteikto viedokli, kā arī tiesības sagaidīt, ka tiesas nolēmums, ievērojot pušu izteikto viedokli, tiks argumentēts. Tiesības tikt uzklausītam nozīmē ne tikai formālu iespēju izteikties. Tās saistāmas ar pienākumu izteiktos iebildumus izvērtēt un iespēju robežās ņemt vērā vai arī noraidīt ar pienācīgu pamatojumu.

Ievērojot iztiesāšanas formālo raksturu, aizstāvības ieskatā, tika pārkāptas apsūdzētā /pers. D/ tiesības uz aizstāvību un taisnīgu tiesu kopumā.

[3.3.5] Pamatojoties uz Krimināprocesa likuma 549.pantu, 551.pantu, 559.panta pirmo daļu un 563.pantu, aizstāvis lūdz atcelt Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu daļā par /pers. D/ noteikto sodu un taisīt šajā daļā jaunu nolēmumu.

[3.4] Latgales tiesas apgabala prokuratūras prokurors I.Blaževičs, izmantojot Krimināprocesa likuma 45.panta otrās daļas 1.punktā, 551.pantā piektajā daļā noteiktās amatā augstāka prokurora tiesības, pārsūdzēja Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu daļā par /pers. C/, /pers. E/ un /pers. D/ papildsoda – tiesību atņemšanas ieņemt valsts amatpersonas amatus noteikšanu un par /pers. E/ un /pers. D/ noteiktā pamatsoda – brīvības atņemšanas soda mēru.

[3.4.1] Krimināllikuma 285.1 panta otrās daļas sankcija, kas bija spēkā apsūdzētajiem inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī 2023.gada 9.septembrī, paredzēja tiesību atņemšanu ieņemt noteiktu amatu kā obligāti piemērojamu papildsodu.

Ar 2023.gada 5.oktobra likumu "Grozījumi Krimināllikumā", kas stājās spēkā 2023.gada 20.oktobrī, ir izteikta Krimināllikuma 285.1 panta otrās daļas sankcijas aktuālā redakcija, kura vairs neparedz papildsodu – tiesību atņemšanu ieņemt noteiktus amatus. Ar minēto likumu tika palielināts brīvības atņemšanas maksimālais laiks par Krimināllikuma 285.1 panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu.

Latgales rajona tiesa, nosakot apsūdzētajiem /pers. C/, /pers. E/ un /pers. D/ pamatsodu – brīvības atņemšanu robežās, kas nepārsniedz Krimināllikuma 285.1 panta otrās daļas sankcijas iepriekšējā redakcijā noteikto maksimālo brīvības atņemšanas laiku, nepamatoti un nelikumīgi noteica papildsodu – tiesību atņemšanu, kas vairs nav paredzēts par apsūdzētajiem inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu.

Nosakot apsūdzētajiem papildsodu – tiesību atņemšanu, pirmās instances tiesa pārkāpa Krimināllikuma 5.panta otrajā daļā noteiktās prasības – likumam, kas atzīst nodarījumu par nesodāmu, mīkstina sodu vai ir citādi labvēlīgs personai, ja vien attiecīgajā likumā nav noteikts citādi, ir atpakaļejošs spēks, proti, tas attiecas uz nodarījumiem, kas izdarīti pirms attiecīgā likuma spēkā stāšanās.

Satversmes tiesa 2021.gada 19.februāra spriedumā lietā Nr.2020-23-01 norāda, ka Satversmes 1.pants un 92.panta otrais teikums to kopsakarā ietver personai labvēlīga noteikuma atpakaļejoša spēka principu krimināltiesībās. Tādējādi saskaņā ar Krimināllikuma 5.panta otrajā daļā noteikto principu, ja pastāv atšķirības starp noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā spēkā bijušo likumu, un likumu, kas pieņemts pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, tiesām jāpiemēro tas likums, kura noteikumi ir labvēlīgāki apsūdzētajam.

Krimināllikuma Sevišķās daļas panta vai panta daļas sankcija, kas vairs neparedz agrāk obligāti piemērojamā soda veida noteikšanu, ir uzskatāma par labvēlīgāku noziedzīgu nodarījumu izdarījušajai personai salīdzinājumā ar likuma normu, kura šādu soda veidu paredzēja.

Krimināllikuma 44.panta trešā daļa nosaka tiesas tiesības atbilstoši noziedzīga nodarījuma raksturam noteikt tiesību ierobežošanu arī gadījumos, kad šis sods nav paredzēts Krimināllikuma Sevišķās daļas attiecīgā panta sankcijā. Līdz ar to, piemērojot apsūdzētajiem tiesību atņemšanu ieņemt valsts amatpersonas amatus par Krimināllikuma 285.1 panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, pirmās instances tiesas spriedumā bija jābūt atsaucei uz Krimināllikuma 44. panta trešo daļu un motivācijai, kāpēc apzināta nodrošināšana vairākām personām ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā personu grupā, mantkārīgā nolūkā vai šī noziedzīgā nodarījuma atbalstīšana sodāma ar tiesību atņemšanu ieņemt valsts amatpersonas amatus. Pirmās instances tiesa spriedumā nav piemērojusi Krimināllikuma 44.panta trešo daļu. Tādējādi nosakot /pers. C/, /pers. E/ un /pers. D/ papildsodu – tiesību atņemšanu un nepiemērojot Krimināllikuma 44.panta trešās daļas nosacījumus, Latgales rajona tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 5.panta otro daļu.

[3.4.2] Turklāt pirmās instances tiesa par /pers. E/ un /pers. D/ atbildību pastiprinošu apstākli nepamatoti atzina noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu personu grupā. Saskaņā ar Krimināllikuma 285.1 panta pirmo daļu apzināta personas nodrošināšana ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā personu grupā ir paredzēta kā šā noziedzīgā nodarījuma sastāva kvalificējošā pazīme. Krimināllikuma 285.1 panta otrajā daļā ir noteikta atbildība par apzinātu personas nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, ja tas izdarīts mantkārīgā nolūkā vai ja šāda iespēja nodrošināta divām vai vairākām personām.

Tiesību teorijā izteikts viedoklis, ka normu konkurence veidojas tādos gadījumos, kad kādas personas izdarīts viens noziedzīgs nodarījums atbilst vairākiem citiem noziedzīgo nodarījumu sastāviem, kas paredzēti Krimināllikuma dažādos pantos vai pantu daļās (punktos), no kuriem jāizvēlas viens, kas

vispilnīgāk atbilst radītajam kaitējumam, jo izdarīts tikai viens noziedzīgs nodarījums. Norma, kas nosaka smagāku atbildību, aptver vieglākās sekas vai mazāk kaitīgu darbību (sk.: Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļas. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: tiesu nama aģentūra, 2008, 279., 285.lpp.).

Tāpēc gadījumā, kad konkurē Krimināllikuma 285.1 panta pirmā un otrā daļa, kvalificējot noziedzīgu nodarījumu pēc Krimināllikuma 285.1 panta otrās daļas, norādāmas arī Krimināllikuma 285.1 panta pirmajā daļā paredzētās kvalificējošās pazīmes. Noziedzīga nodarījuma sastāva kvalificējošā pazīme – personu grupa – ir norādīta pirmās instances sprieduma aprakstošajā daļā, sniedzot pierādītā /pers. E/ un /pers. D/ noziedzīgā nodarījuma aprakstu.

Tiesa, atzīstot par apsūdzētā atbildību pastiprinošu apstākli tādu apstākli, kas Krimināllikumā paredzēts kā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīme, pārkāpj Krimināllikuma 48.panta ceturtajā daļā noteikto, ka par atbildību pastiprinošu apstākli nav atzīstams tāds apstāklis, kurš Krimināllikumā paredzēts kā noziedzīga nodarījuma sastāva pazīme (sk.: Senāta 2014.gada 17.decembra lēmums lietā Nr.SKK-515/2014, Nr.11310012512; 2023.gada 30.novembra lēmums lietā Nr.SKK-462/2023, Nr.11091208211).

Saskaņā ar Krimināllikuma 46.panta trešo daļu, nosakot soda mēru, ņem vērā atbildību mīkstinošos un pastiprinošos apstākļus. Tādējādi, nepamatoti atzīstot noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu personu grupā kā /pers. D/ un /pers. E/ atbildību pastiprinošu apstākli, pirmās instances tiesa noteica viņiem soda mēru, kas neatbilst Krimināllikuma 46.panta trešās daļas prasībām, jo atbildību pastiprinoša vai atbildību mīkstinoša apstākļa konstatēšana ietekmē soda mēru, arī brīvības atņemšanas ilgumu. Tāpēc, izslēdzot ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. E/ un /pers. D/ nepamatoti konstatēto atbildību pastiprinošu apstākli, ir samazināms viņiem piespriestā soda mērs.

Minēto iemeslu dēļ Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu krimināllietā Nr.18240013523 nevar uzskatīt par tiesisku un pamatotu, līdz ar to spriedums neatbilst Kriminālprocesa likuma 511.panta otrajā daļā noteiktajam, ka spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam.

[3.4.3] Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 549. pantu, 551. panta pirmo, piekto daļu, 563.panta pirmās daļas 3.punktu, prokurors lūdz: 1) atcelt Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu daļā par /pers. C/ noteikto papildsodu - tiesību atņemšanu ieņemt valsts amatpersonas amatus uz 1 gadu; 2) atcelt Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu daļā par /pers. E/ noteikto sodu un taisīt šajā daļā jaunu spriedumu, nosakot /pers. E/ par Krimināllikuma 285.1 panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu sodu - brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 2 mēnešiem; 3) atcelt Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu daļā par /pers. D/ noteikto sodu un taisīt šajā daļā jaunu spriedumu, nosakot /pers. D/ par Krimināllikuma 285.1 panta otrajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu sodu - brīvības atņemšanu uz 2 gadiem 1 mēnesi.

[4] Apelācijas instances tiesas sēdē apsūdzētais /pers. C/ un aizstāvis V.Platpirs iesniegto apelācijas sūdzību uzturēja, protestam piekrita daļēji. Apsūdzētie /pers. E/ un /pers. D/ aizstāvja I.Siliņa iesniegtās apelācijas sūdzības uzturēja, protestam piekrita daļēji. Apsūdzētie lūdza apelācijas instances tiesu noteikt viņiem citu soda veidu, kas nav saistīts ar brīvības atņemšanu, vai noteikt brīvības atņemšanas sodu nosacīti.

[5] Prokurors I.Blaževičs protestu uzturēja pēc tajā norādītajiem motīviem, apelācijas sūdzības atzina par nepamatotām.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, noklausījusies apsūdzēto paskaidrojumus, aizstāvju un prokurora viedokli, Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas protests un apelācijas sūdzības ir daļēji apmierināmas.

[7] Pārbaudot pirmās instances tiesas sēdes protokolu un spriedumu, apelācijas instances tiesa konstatē, ka krimināllieta pirmās instances tiesā iztiesāta, neveicot pierādījumu pārbaudi. Iepazinusies ar lietā iegūtajiem pierādījumiem un ņemot vērā, ka apsūdzētie vainīgumu uzturētājā apsūdzībā atzina, pieteica lūgumu tiesai neveikt pierādījumu pārbaudi tiesas izmeklēšanā, valsts apsūdzības uzturētāja neiebilda pierādījumu pārbaudes neizdarīšanai, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 499.pantu, pieņēma lēmumu neizdarīt pierādījumu pārbaudi tiesas izmeklēšanā.

[8] Apelācijas instances tiesa konstatē, ka krimināllietā iegūtie pierādījumi apstiprina apsūdzētajiem inkriminētās darbības pilnā apjomā un inkriminēto darbību juridisko kvalifikāciju. Līdz ar to, apelācijas instances tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums daļā par apsūdzēto vainīguma konstatēšanu uzturētajā apsūdzībā bez pierādījumu pārbaudes veikšanas tiesas izmeklēšanā ir likumīgs un pamatots. Apsūdzētā /pers. C/ viedoklis, ka tiesa nepareizi savā spriedumā aprakstījusi, ka apsūdzētie pārvietoja nelegālos migrantus, jo vainu atzina par nelikumīgu migrantu uzturēšanās nodrošināšanu Latvijas Republikā, ir kļūdains. Uzturēšanās nodrošināšana ietver arī nelegāļu pārvadāšanu vai pārvietošanu.

[9] Pārbaudot pirmās instances tiesas sēdes protokolu, tostarp arī audio protokolu, attiecībā uz apsūdzētā /pers. C/ un apsūdzēto /pers. E/ un /pers. D/ aizstāvja apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem, apelācijas instances tiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa lietu uztiesāja atbilstoši kriminālprocesuālās tiesvedības normām, kas noteiktas Kriminālprocesa likuma 493.pantā, 494.pantā, 496.- 499., un 503.-508.pantā. Tiesnesis, uzsākot lietas iztiesāšanu, noskaidroja no katra apsūdzētā, vai vēlas savai aizstāvībai pieaicināt advokātu. No tiesas sēdes protokola konstatējams, ka apsūdzētie paziņoja tiesai, ka aizstāvis nav nepieciešams un paši īstenos savu aizstāvību. Tāpat no pirmās instances tiesas sēdes protokola izriet, ka tiesa saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 499.panta otro daļu katram apsūdzētajam izskaidroja pierādījumu pārbaudes neizdarīšanas procesuālo būtību un sekas. Apsūdzētie apstiprināja, ka pierādījumu pārbaudes neizdarīšanas procesuālo būtību un sekas viņi saprot, uztur savu pirmstiesas izmeklēšanā pieteikto lūgumu neveikt pierādījumu pārbaudi. Apelācijas instances tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas lēmums lietā neveikt pierādījumu pārbaudi atbilst likuma prasībām. Turklāt no lietas materiāliem redzams, ka pirmstiesas izmeklēšanā katram apsūdzētajam tika izsniegts izraksts no Kriminālprocesa likuma 60.2panta un 63.-64.panta par aizturētā tiesībām un pienākumiem un izraksts no Kriminālprocesa likuma 65.-67., 60.2, 60.1 panta par apsūdzēto tiesībām un pienākumiem. Apelācijas instances tiesā katrs apsūdzētais apstiprināja, ka tiesības un pienākumi apelācijas instances tiesā zināmas un saprotamas. Apelācijas instances tiesai nav pamata uzskatīt, ka apsūdzēto izglītības līmenis neļāva viņiem izprast un realizēt savas tiesības, tostarp uzaicināt savai aizstāvībai advokātu pirmstiesas procesā un pirmās instances tiesā.

Tas apstāklis, ka apsūdzētie paļāvās, ka tiesa nenoteiks viņiem brīvības atņemšanas sodu, nav pamats atzīt, ka šajā kriminālprocesā tika pārkāptas apsūdzēto /pers. C/, /pers. E/ un /pers. D/ tiesības uz aizstāvību. Apsūdzētie bija informēti par to, ka viņiem ir iespēja noslēgt vienošanos ar prokuroru par vainas atzīšanu un sodu. Vienošanās garantētu soda veidu un mēru, bet šāda vienošanās nebija noslēgta un apsūdzētajiem bija jārēķinās, ka tiesa var noteikt jebkādu soda veidu un mēru inkriminētā panta robežās.

[10] Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 527.panta otrās daļas 6.punktu notiesājoša sprieduma motīvu daļā tiesa norāda motīvus par konkrētā soda piemērošanu un likums neuzliek tiesai par pienākumu motivēt cita soda veida nepiemērošanas iemeslus. Krimināllikuma 46.panta ceturtā daļa paredz izņēmumu gadījumos, kad par kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu piemēro brīvības atņemšanas sodu, kas ir jāpamato, jo jānorāda, kāpēc ar panta sankcijā paredzētajiem vieglākajiem soda veidiem nevar sasniegt soda mērķi.

[10.1] Izraugoties apsūdzētajam soda veidu, pirmās instances tiesa, atbilstoši Krimināllikuma 46.panta otrajā daļā paredzētajiem soda veida izraudzīšanās kritērijiem, ir ņēmusi vērā un vērtējusi apsūdzēto izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturu, radīto kaitējumu un visas zināmās personību raksturojošās ziņas. Apelācijas instances tiesa pievienojas pirmās instances tiesas atziņai, ka apsūdzēto izdarītās noziedzīgās darbības ir īpaši kaitīgas Latvijas valsts interesēm, atbalsta Latvijas valstij nedraudzīgo valstu veiktās hibrīdoperācijas, kas nodara kaitējumu Latvijas valsts pārvaldes kārtībai un nacionālajai drošībai, kā arī nodara kaitējumu Eiropas Savienības valstu politiskajām un ekonomiskajām interesēm. Nelegālo migrantu nelikumīga

pārvietošana pa valsts teritoriju ne tikai apgrūtina valsts robežas apsardzībā iesaistīto iestāžu darbību nelikumīgi valsts robežu šķērsojušu personu konstatēšanā, bet sekmē neidentificētu personu (piemēram, ar teroristiskām organizācijām saistītu vai ārvalstu specdienestu aģentu) nekontrolētu pārvietošanos Eiropas Savienības teritorijā. Turklāt liela personu skaita pārvietošana pa valsts teritoriju rada paaugstinātu apdraudējumu ar likumu aizsargātām interesēm, apdraud Latvijas valsts un Eiropas Savienības drošību kopumā.

[10.2] Apelācijas instances tiesa norāda, ka apsūdzēto izdarītā noziedzīgā nodarījuma īpašu kaitīgumu raksturo trīs elementi, proti: 1) noziedzīgais nodarījums izdarīts personu grupā; 2) mantkārīgā nolūkā un 3) apsūdzētie nodrošināja iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā deviņiem nelegālajiem imigrantiem - Bangladešas Tautas Republikas pilsoņiem, kas trīs reizes pārsniedz likuma normā noteikto minimālo migrantu skaitu, par kuru nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā paredzēta krimināltatbildība. Pirmās instances tiesa, noteica soda veidu atbilstoši valstī pastāvošai tiesu praksei par krimināLsodu piemērošanas politiku, kas attiecas uz sodu piemērošanu par Krimināllikuma 285.pantā un 285.1pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu.

Līdz likuma grozījumiem, iepriekš piemērotā krimināLsodu politika nav atturējusi ne Latvijas valsts iedzīvotājus, ne svešu valstu iedzīvotājus no Krimināllikuma 285.pantā un 285.1pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanas, bet tikai veicinājusi šādām personām radošumu un izdomu noziedzīgo nodarījumu metožu pilnveidošanā. Par izdarītā nozieguma kaitīgumu un bīstamību liecina pieņemtie Krimināllikuma grozījumi 2023.gada 20.oktobrī, kuros pastiprināta atbildība par šāda veida noziegumiem.

Krimināllikuma 285.1 panta otrās daļas (likuma redakcijā, kas spēkā līdz 2023.gada 19.oktobrim) sankcijā bija paredzēts brīvības atņemšanas sods uz laiku līdz četriem gadiem. Pirmās instances tiesa, saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu, konstatējot apsūdzētajiem /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/ atbildību mīkstinošu apstākli, kā arī, ņemot vērā to, ka apsūdzētie sadarbojās ar procesa virzītāju, izvēloties vienkāršāku procesa veidu, un to, ka /pers. D/ un /pers. E/ tika pārsteigti noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā, tādējādi nepaspējot nopietni apdraudēt Latvijas kā nacionālās valsts pastāvēšanu, noteica apsūdzētajiem sodu viņiem inkriminētā Krimināllikuma 285.1 panta otrās daļas sankcijas vidējā apmērā.

[10.3] Tomēr apelācijas instances tiesa atzīst, ka Latgales rajona tiesa, nosakot apsūdzētajiem sodu pēc Krimināllikuma 285.1 panta otrās daļas, nav pietiekoši ievērojusi Krimināllikuma 46.panta prasības, t.i. nav vispusīgi vērtējusi apsūdzēto personību un viņu atbildību ietekmējošos apstākļus.

[10.3.1] Apsūdzētais /pers. D/ ir Latvijas pilsonis, ar deklarēto dzīvesvietu Latvijā, ar vidējo izglītību, studē /augstskolas nosaukums/, neprecējies, strādā, raksturots pozitīvi, agrāk nav krimināLsodīts, ir veselības problēmas, kas saistītas ar komplikācijām pēc traumas.

Saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par /pers. D/ atbildību mīkstinošu apstākli atzīstama savas vainas vaļsirdīga atzīšana un izdarītā nožēlošana. Saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta 2.punktu par apsūdzētā atbildību pastiprinošu apstākli atzīstama noziedzīga nodarījuma izdarīšana personu grupā.

[10.3.2.] Apsūdzētais /pers. E/ ir Latvijas pilsonis, ar deklarēto dzīvesvietu Latvijā, ar pamatizglītību, neprecējies, oficiāli strādā, raksturots pozitīvi, agrāk nav krimināLsodīts, bet tika saukts pie administratīvās atbildības, apgādībā mazgadīgs bērns, ir nopietnas veselības problēmas. Saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par /pers. E/ atbildību mīkstinošu apstākli atzīstama savas vainas vaļsirdīga atzīšana un izdarītā nožēlošana. Saskaņā ar Krimināllikuma 48.panta 2.punktu par /pers. E/ atbildību pastiprinošu apstākli atzīstama noziedzīga nodarījuma izdarīšana personu grupā.

/pers. E/ aizstāvja apelācijas sūdzībā bija vērsta uzmanība uz to, ka apsūdzētais pirmās instances tiesas sēdē norādīja, ka naudu vēlas nopelnīt ģimenei, bet neizvērtēja un neapzinājās, ka izdara noziedzīgu nodarījumu, ņemot vērā, ka /pers. E/ ir tikai pamatizglītība. Apgalvojums, ka /pers. E/ izglītības līmenis traucē izprast savu darbību raksturu, ir pilnībā nepamatots, jo pamatskolas līmenis ir pietiekams, lai nošķirtu likumīgas darbības no nelikumīgām, kā arī pirms iesaistīšanās šādās darbībās, noskaidrotu, kādas var būt sekas. Arguments, ka /pers. E/ vajadzētu piemērot ar brīvības atņemšanu nesaistītu soda veidu, lai nodrošinātu mazgadīgā bērna pamattiesības, ir nekorekts. Pirmkārt, likums šādus izņēmumus neparedz un, otrkārt, bērnam ir arī māte, kas var parūpēties par bērna pamattiesību ievērošanu. Tas, ka brīvības atņemšanas sods apgrūtinās /pers. E/ ģimenes dzīvi, ir paša /pers. E/ darbību sekas.

[10.3.3] Apsūdzētais /pers. C/ ir Latvijas pilsonis, ar deklarēto dzīvesvietu Latvijā, ar pamatizglītību, neprecējies, oficiāli strādā, /pers. C/ raksturots pozitīvi, apgādībā mazgadīgs bērns, iepriekš divas reizes tiesāts, sodāmība dzēsta. Saskaņā ar Krimināllikuma 47.panta otro daļu par /pers. C/ atbildību mīkstinošu apstākli atzīstama savas vainas vaļsirdīga atzīšana un izdarītā nožēlošanu. /pers. C/ atbildību pastiprinošie apstākļi netika konstatēti. Nav pamata atzīt /pers. C/ par atbildību mīkstinošu apstākli to, ka viņš veicinājis lietas izmeklēšanu. No lietas materiāliem redzams, ka apsūdzētais policijai nepieteicās par vainīgu, viņa izdarītais noziegums tika atklāts, veicot izmeklēšanas darbības.

[11] Viens no Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā definētā soda mērķiem ir panākt, lai notiesātais un citas personas pildītu likumus un atturētos no noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas.

Tiesas pienākums ir atrast atbilstošu soda mēru un jāgādā, lai tas būtu humāns pret konkrētu apsūdzēto. Ņemot vērā lietā noskaidroto apstākļu kopumu, ziņas par apsūdzēto personību un atbildību ietekmējošo apstākļu esību, apstākli, ka noziegums netika izdarīts līdz galam no apsūdzēto neatkarīgu iemeslu dēļ, tiesa atzīst, ka brīvības atņemšanas sods apsūdzētajiem nosakāms zem vidējas Krimināllikuma 285.1panta otrās daļas sankcijā paredzētās robežas. Tiesa atzīst, ka tādējādi apsūdzētie tiks pakļauti soda piespiedu ietekmei tādā mērā, kas atbilst viņu izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturam un smagumam, kā arī viņu personībai. Turklāt tiks nodrošināti soda samērīgums un individualizācija. Tiesa uzskata, ka apsūdzētajiem noteiktais sods spēs atturēt viņus un citas personas no analoģisku noziegumu izdarīšanas.

Saskaņā ar Krimināllikuma 46.panta trešo daļu, soda mēru ietekmē atbildību mīkstinošie un pastiprinošie apstākļi. Tāpat ir jāņem vērā arī apsūdzēto sadarbību ar tiesu, kas izpaudās vienkāršāka procesa veida izvēlē, proti, lietas izskatīšanā bez pierādījumu pārbaudes. Soda mērķis būs sasniegts apsūdzētajiem izciešot mazāku sodu, nekā tika noteikts Latgales rajona tiesas spriedumā. Ņemot vērā, ka apsūdzētajiem /pers. D/ un /pers. E/ ir konstatēts atbildību pastiprinošs apstāklis – nozieguma izdarīšana personu grupā, viņiem piemērojams lielāks sods nekā /pers. C/.

[12] Pārbaudot pirmās instances tiesas spriedumu prokurora protestā izteikto prasību apjomā, apelācijas instances tiesa konstatē, ka pirmās instances tiesa, piemērojot apsūdzētajiem papildsodu - tiesību atņemšanu uz 1 gadu ieņemt valsts amatpersonas statusu, kļūdaini interpretējusi Krimināllikuma 5.panta otro daļu un nav ievērojusi Kriminālprocesa likuma 527.panta otrās daļas nosacījumus. Krimināllikuma 285.1 panta otrās daļas sankcija, kas bija spēkā inkriminētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā, proti, 2023.gada 9.septembrī, paredzēja šādus soda veidus – brīvības atņemšanu līdz četriem gadiem, īslaicīgu brīvības atņemšanu, probācijas uzraudzību, sabiedrisko darbu, naudas sodu un papildsodus – atņemt tiesības ieņemt noteiktu amatu uz laiku līdz pieciem gadiem, mantas konfiskāciju vai bez tās. 2023.gada 5.oktobrī tika izdarīti grozījumi Krimināllikuma 285.1panta otrās daļas sankcijā, kuri stājās spēkā 2023.gada 20.oktobrī. No grozītā likuma panta sankcijas ir izslēgts papildsods - atņemt tiesības ieņemt noteiktu amatu. Krimināllikuma 5.panta pirmā daļa noteic, ka nodarījuma (darbības vai bezdarbības) noziedzīgumu un sodāmību nosaka likums, kas bijis spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā. Savukārt, šā likuma panta otrā daļa noteic, ka likumam, kas atzīst nodarījumu par nesodāmu, mīkstina sodu vai ir citādi labvēlīgs personai, ja vien attiecīgajā likumā nav noteikts citādi, ir atpakaļejošs spēks, proti, tas attiecas uz nodarījumiem, kas izdarīti pirms attiecīgā likuma spēkā stāšanās, kā arī uz personu, kura izcieš sodu vai izcietusi sodu, bet, kurai saglabājusies sodāmība.

Līdz ar to, tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 527.panta otrās daļas pārkāpumu, kas ir pamats atzinumam, ka papildsods apsūdzētajiem šajā gadījumā piemērots nepamatoti. Tāpēc pirmās instances tiesas spriedums daļā par piemēroto papildsodu ir jāatceļ.

[13] Savukārt prokurora viedoklis, ka pirmās instances tiesa nepamatoti atzina nozieguma izdarīšanu personu grupā par atbildību pastiprinošu

apstākli, ir kļūdains. Prokurors kļūdaini uzskata, ka Krimināllikuma 285.1panta otrajā daļā ir paredzēta atbildība par darbībām, kas izdarītas personu grupā. Krimināllikuma 285.1panta otrās daļas dispozīcija nesatur šādu kvalificējošu pazīmi, jo paredz atbildību par apzinātu personu nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā, ja tas izdarīts mantkārīgā nolūkā vai ja šāda iespēja nodrošināta divām vai vairākām personām, bet darbības, kas izdarītas personu grupā, ietvertas tikai Krimināllikuma 285.1panta pirmajā daļā.

[14] Tiesas sēdē pēc tiesas norīkojuma tika pieaicināts /pers. C/ aizstāvis- zvērināts advokāts V.Platpirs, kuram saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 367.panta pirmās daļas 4.punktu no valsts līdzekļiem izmaksājami 200 euro par sniegto juridisko palīdzību apsūdzētajam /pers. C/. Izdevumu atlīdzināšanas pienākums valstij, saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 368.panta pirmo daļu, uzliekams apsūdzētajam /pers. C/.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 563.panta pirmās daļas 3.punktu, Latgales apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija

nosprieda

atcelt Latgales rajona tiesas 2024.gada 13.marta spriedumu daļā par soda noteikšanu apsūdzētajiem /pers. C/, /pers. D/ un /pers. E/.

Taisot šajā daļā jaunu spriedumu, /pers. C/, personas kods /personas kods/, par Krimināllikuma 20.panta ceturtajā daļā un 285.1panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu sodīt ar brīvības atņemšanu uz 1 (vienu) gadu 6 (sešiem) mēnešiem.

/pers. E/, personas kods /personas kods/, par Krimināllikuma 285.1panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu sodīt ar brīvības atņemšanu uz 1(vienu) gadu 7(septiņiem) mēnešiem.

/pers. D/, personas kods /personas kods/, par Krimināllikuma 285.1 panta otrajā daļā paredzēta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu sodīt ar brīvības atņemšanu uz1(vienu) gadu 7(septiņiem) mēnešiem.

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Piedzīt no /pers. C/ valsts labā procesuālos izdevumus 200 (divi simti) euro par advokāta juridisko palīdzību apelācijas instances tiesā un noteikt /pers. C/ 30 dienu termiņu no nolēmuma spēkā stāšanās dienas šīs summas labprātīgai samaksai.

Apelācijas instances tiesas spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā pēc tā pasludināšanas. Pilns tiesas nolēmums būs pieejams 2024.gada 6.decembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese	D.Skudra
Tiesnesis	J.Vasiļkovskis
Tiesnesis	A.Strauts